

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНА ОФІЦІЙНА СТАТИСТИКА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

СТАТИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ

*Осауленко Олександр Григорович,
доктор наук з державного управління, професор,
член-кореспондент НАН України,
ректор,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

На рівні Європейського Союзу, починаючи з 2002 року, були започатковані активні дослідження загальної проблематики інформаційного суспільства і розпочалося створення відповідного нового актуального напрямку офіційної статистики.

Потреба у статистиці інформаційного суспільства стала нагальною для Європи у зв'язку з прийняттям Європейською Комісією у травні 2015 року Стратегії єдиного цифрового (електронного) ринку як одного з десяти пріоритетів ЄС. Стратегія містить 16 ініціатив, які охоплюють три широкі сфери: 1) поліпшення доступу до онлайн товарів та послуг; 2) створення якомога сприятливішого середовища для оптимального розвитку Інтернет-мереж та послуг; 3) гарантування для європейської економіки, й передусім промисловості, можливості використання переваг цифрового ринку як реального фактора розвитку. Метою статистики інформаційного суспільства у цьому контексті є моніторинг виконання відповідних проектів і досягнутого на цьому шляху прогресу усіма країнами-учасницями ЄС.

Новітні інформаційні технології можуть вважатися прогресивними для суспільства лише у випадку, коли вони забезпечують доступ до веб-мереж та використання Інтернету, оскільки це надає можливість користувачам швидко пересилати великі обсяги даних і обмінюватись інформацією у реальному часі. У зв'язку з цим наявність швидкісного Інтернету й доступу до нього є одним із ключових індикаторів статистики інформаційного суспільства. Важливим індикатором є також перехід до нових форм комунікації, таких як кабельний, супутниковий, оптиковолоконний зв'язок та передача цифрових потоків даних радіоканалами Wi-Fi.

Єврокомісією протягом останніх двох десятиліть було прийнято близько десяти нормативних документів, що регулюють засади формування статистики інформаційного суспільства. На сьогодні європейська статистика інформаційного суспільства складається з двох частин: 1) річних обстежень (з регулярною періодичністю); 2) тематичних обстежень (з несталою

періодичністю). Частина обстежень, які спершу реалізувались як тематичні, після пілотного опробування перейшли до категорії регулярних.

З річною періодичністю здійснюються такі обстеження:

- доступ до інформаційних та комунікативних технологій;
- використання комп'ютерів;
- використання Інтернету;
- адміністративні електронні онлайн послуги;
- торгівля через Інтернет;
- навички користування електронними ресурсами.

До тематичних обстежень різних років належать:

- використання послуг хмарних технологій (2014 р.);
- адміністративні електронні онлайн-послуги (2006 р., 2013 р.);
- навички та комп'ютерна грамотність (2007 р., 2011 р.);
- нові види онлайн-послуг (2008 р.);
- торгівля через Інтернет та довіра користувачів (2009 р.);
- безпека Інтернету (2010 р., 2015 р.);
- використання мобільних пристроїв для користування Інтернетом (2012 р.).

Державною службою статистики України в рамках річного вибіркового обстеження умов життя домогосподарств також проводиться тематичне модульне опитування домогосподарств щодо доступу до Інтернету, при цьому вивчаються такі показники: ступінь поширення серед населення користування послугами Інтернету за останні 12 місяців; частота користування Інтернетом; місце та основні цілі доступу до Інтернету.

Підсумкові показники опитування подаються як у цілому за всіма домогосподарствами, так і за типом місцевості їх проживання (велике, мале місто, сільська місцевість), за регіонами, економічними районами, а також в розрізі окремих типів домогосподарств, у т. ч. залежно від наявності та кількості дітей у їх складі, за кількістю працюючих осіб, іншими соціально-економічними ознаками, у групуваннях за рівнем середньодушових еквівалентних доходів, а також за децильними групами [1].

Ступінь поширення серед населення користування послугами Інтернету визначається на основі відповідей респондентів на запитання анкети щодо наявності фактів користування особами, які входять до складу обстежуваного домогосподарства, послугами Інтернету за останні 12 місяців незалежно від місця користування (вдома, на роботі, за місцем навчання, в інтернет-кафе / клубі, в інших місцях), а також щодо кількості таких осіб.

За даними опитування 2017 року, частка населення у віці 15–74 років, яке повідомило, що за останні 12 місяців користувалося послугами Інтернету, склала 65,5%; частка домогосподарств, що мають доступ до послуг Інтернету вдома, – 59,8%. При цьому опитування показало, що 71,2% населення користувалося Інтернетом не менше ніж раз на день, 23,7% – не менше ніж раз на тиждень, але не кожен день; 5,1% – менше ніж раз на тиждень. Переважна кількість населення використовує послуги Інтернет удома (93,0% у співвідношенні до населення, яке повідомило, що користувалося послугами Інтернету).

Розподіл населення за місцем користування послугами Інтернету значно різниться залежно від рівня середньодушових загальних доходів.

Статистика інформаційного суспільства є на сьогодні важливим елементом системи офіційної статистики. У зв'язку з активним входженням України до європейського інформаційного та економічного простору розбудова відповідної галузі національної статистики надзвичайно актуальна. Разом з тим вирішення цієї проблеми залишається поки що перспективою для державної статистики України, яка в загальних межах статистики інформаційного суспільства наразі обмежується, крім дослідження доступу домогосподарств до Інтернету, тільки обстеженнями діяльності операторів (провайдерів) телекомунікацій та поштового зв'язку, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах [2].

Список використаних джерел

1. Доступ домогосподарств України до Інтернету у 2017 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2018.
2. Метаописи державних статистичних спостережень на 2017 рік / Державна служба статистики України. URL:
http://www.ukrstat.gov.ua/metaopus/titul_2017.htm

DOSKONALENIE SYSTEMU STATYSTYCZNEGO – RACHUNEK SATELITARNY DLA SEKTORA GOSPODARSTW DOMOWYCH

*Leszczyńska Małgorzata,
dr, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii,
Katedra Makroekonomii i Stosunków Międzynarodowych,
University of Rzeszow, Faculty of Economics,
Department of Macroeconomics and International Relations,*

Wstęp. Ze względu na znaczenie gospodarstwa domowego jako podmiotu gospodarczego oraz niemożność jego dogłębnej analizy w ramach standardowego systemu rachunków narodowych, wskazuje się na konieczność opracowania dla niego rachunku satelitarnego. Jednym z celów tej inicjatywy jest także chęć uwiarygodnienia informacji na temat jego aktywności gospodarczej oraz zapewnienia jej porównywalności z wynikami innych dziedzin gospodarki. W odniesieniu do gospodarstw domowych zakres i metodologia rachunku satelitarnego zależą od przedmiotu zainteresowania oraz od praktycznych możliwości jego sporządzania.

Dotychczas w Polsce i w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej nie zaprezentowano jednolitej koncepcji wyceny produkcji domowej działalności pozarynkowej. Brakuje zintegrowanego systemu statystyki społecznej, dlatego też utworzenie satelitarnego rachunku produkcji domowej pozwoli wypełnić istniejącą